

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΝΔΩΝ *

ΕΚΑΠΕΝΤΕ ἡμέρας πρὸ τῶν Χριστουγέννων ἤρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ ὁ Μανωλάκης τὸ τουμπάκι του, τὸ ὁποῖον, βροντερὸν καὶ εὐθυμον, θὰ ἐχρησίμευεν ὡς ὑπόκρουσις τῶν καλάνδων τῶν Χριστουγέννων, τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ τῶν Φώτων.

Πολὺ προτῆτερα, εἰς τὰς ἀρχὰς ἀκόμη τοῦ Σαραντάμερου, εἶχε παρουσιασθῇ ὁ Μανωλάκης δειλὰ-δειλὰ εἰς τὸ μαγαζὶ τοῦ Κομνηνοῦ, πίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιον Μηνᾶ, εἰς τὸ ὁποῖον, μαζὶ μὲ πανικά, ὑφάσματα, βιβλία, εἶδη χαρτοπωλείου, ἤμποροῦσες νὰ εὕρῃς μέσα κινίνο, σαρδέλλες, δυὸ ἀδελφῶν αἷμα, ρέγγες, θεριακὴ, ποῦ ἀποκοιμίζουσαν ἢ μάννες τὰ μωρὰ των, ποῦ δὲν ἔχουν μερωμό, καρφιά καὶ σίδερα καὶ ψάθες καὶ χαλθὰ καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα.

Ἐφερναν τότε τὸν χαλθὰ ἀπὸ τὸ Κουσάντασι (Νέαν Ἐφεσον), χαλθὰ μελένιον, κορδατον, μέσα στὰ κουτιά τὰ ξύλινα βάρους 10-12 ὀκάδων. Ἦτον πολὺ νόστιμος ὁ χαλθαῆς ἐκεῖνος, ἂν δὲν ἦτον λυωμένος ἀπὸ τὴν ζέστη ἢ νοτισμένος ἀπὸ τὴν ὑγρασία, ὅτε καθίστατο ἕνας στακτερός πολτός, ποῦ σοῦ ἔκαμνε ἀηδία νὰ τὸν βλέπῃς. Ἦσαν ὅμως πολλὰ παιδιά, ποῦ τοὺς ἄρεγε ὁ χυλὸς αὐτός, καὶ ὁ ἐργαστηριάρης, διὰ νὰ τὰ εὐχαριστήσῃ, ἐξοῦσε τὸ κουτὶ μὲ τὸ μαχαίρι, ὅτε, ἐννοεῖται, οἱ ὀρεγόμενοι τὸν λυωμένον χαλθᾶν τὸν ἔτρωγαν ἐξ ἡμισείας μὲ τὰ ξυσίματα τοῦ κουτιοῦ.

Παρουσιάσθη λοιπόν, καθὼς εἶπα, ὁ Μανωλάκης εἰς τὸ μαγαζὶ τοῦ Κομνηνοῦ κ' ἐστάθῃ δειλὰ-δειλὰ εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ ἐβλεπε τὸ κουτὶ μὲ τὸν χαλθᾶν, ποῦ μόλις εἶχε ἀνοιχθῇ.

— Μανωλάκη, δὲν ἔκαμα σεπτὲ ἀκόμα — τοῦ εἶπε μὲ ἀγαθότητα ὁ Κομνηνός, ἔλα πιὸ ὕστερα νὰ σὲ φιλέψω ἕνα κομμάτι.

* Τὰς ἐν τῷ κειμένῳ εἰκόνας ἐφιλοτέχνησεν ὁ ἐν Βελγίῳ σπουδάζων τὴν μηχανικὴν υἱὸς τοῦ συγγραφέως κ. Γεώργ. Ἀγ. Κωνσταντινίδης.

— Ἐγώ, δὲν θέλω χαλδᾶ, εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ὁ Μανωλάκης.

— Μπα! Πῶς; δὲν τότε τρῶς τὸ χαλδᾶ; ἐρώτησεν ἐκπληκτος ὁ καταστηματοῦρχης.

— Τὸ χαλδᾶ τὸν τρώγω καὶ τὸν καλοτρώγω, ἀλλὰ τώρα δὲ θέλω χαλδᾶ, θέλω καὶ ἄλλο. Θέλω νὰ μοῦ δώσης τὸ κουτί τοῦ χαλδᾶ, ὅταν ἀδειάσῃ.

— Θὰ τὸ θές βέβαια γιὰ τουμπάκι. Καλὰ, θὰ σοῦ τὸ δώσω, ἀλλὰ μὲ μιὰ συμφωνία: νὰ προσπαθήσῃς, καὶ αὐτὸ εἶνε στὸ χέρι σου, ὥστε σὲ μιὰ βδομάδα μέσα νὰ πουληθῇ ὁ χαλδᾶς ποὺ ἔχει μέσα τὸ κουτί. Ἄν δὲν ἀδειάσῃ σὲ μιὰ βδομάδα, τὸ κουτί θὰ τὸ πάρῃ ἄλλος.

Ὁ Μανωλάκης εἰς τὸν προταθέντα ὅρον, ἐσήκωσε τὸ χεράκι του καὶ ἔβυσε τὸ ἰνὸν μορφάζων. Τόσος χαλδᾶς νὰ φαγῇ σὲ μιὰ βδομάδα! ἐσυλλογίσθη.

Ἦτον ἔξυπνος κατεργάρης ὁ Μανωλάκης, καὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγην σκέψιν, κατέστρωσε ἀμέσως τὸ σχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἠλπίζεν ἐγκαίρως νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν του τὸ κουτί.

— Νὰ σοῦ κάμω ἐγὼ σεφτέ; ἐρώτησεν ἐμπνευσθεὶς — ἔχω μιὰ πεντάρα, δόσε μου μιὰς πεντάρας χαλδᾶ.

Χαμογελῶν, ὁ γέρω - Κομνηνός, ἔκοψε ἓνα κομμάτι χαλδᾶ τοῦ παιδιοῦ, τὸν ἐτύλιξε μέσα εἰς ἓνα κίτρινο στρατσόχαρτο καὶ τοῦ τὸν ἔδωσε.

— Ἄ, νὰ σὲ ἰδῶ, τοῦ εἶπε — μαντεύσας δὲ τὴν σκέψιν τοῦ παιδιοῦ: στάσου νὰ σοῦ βάλω ἀκόμη λιγάκι, προσέθεσε.

Ὁ Μανωλάκης ἐπῆρε τὸν χαλδᾶ καὶ μιὰ καὶ δυὸ στὸ σχολεῖον.

Τὸ σχολεῖον δὲν εἶχεν ἀνοίξει ἀκόμη καὶ οἱ μαθηταὶ καθ' ὁμίλους ἐφλυάρουν, ἀναμένοντες τὴν ἄφιξιν τοῦ διδασκάλου.

Ὁ Μανωλάκης εἶχεν ἤδη καταστρωμένον τὸ σχέδιόν του καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν. Πρὶν ἀκόμη πλησιάζει τοὺς

συμμαθητάς του, ἐξεδίπλωσε τὸ στρατσόχαρτον καὶ ἄρχισε νὰ δοκιμάζῃ τὸ περιεχόμενον, κροτῶν τὰ χεῖλη καὶ κινῶν ἐνθουσιωδῶς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν.

— Ἐνας χαλδᾶς, βρέ παιδιά, ἔκτακτος! Αὐτὴ τῇ στιγμῇ τὸν ἀνοίξε ὁ Κομνηνός. Δοκιμάσετε νὰ ἰδῆτε!..

Μὲ κραυγὰς καὶ ἐπιφωνήσεις οἱ μαθηταὶ περιεκύκλωσαν τὸν Μανωλάκη, ὁ ὁποῖος ἐμοίρασε τὸν χαλδᾶ εἰς τοὺς πλέον λειχοῦ-

Ὁ Μανωλάκης

δηδες, οί ὁποῖοι ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμόν των διὰ τὴν ἐξαίρετον ποιότητά του.

Με μεγάλην του χαρὰν ἔδλεπεν ὁ Μανωλάκης τὸ περιεχόμενον τοῦ κουτιοῦ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ κατέρχεται εἰς τὸν πυθμένα, οὕτως ὥστε τὴν Παρασκευὴν ποῦ ἔληγεν ἡ προθεσμία τοῦ στοιχήματος, ὁ Κομνηνὸς μὲ πονηρὸν μειδίᾱμα παρέδωκε τὸ κενὸν κουτί εἰς τὸν θριαμβεύοντα Μανωλάκην.

Τὸ κουτί ἐπλύθη μὲ ποτάσσαν, ἐκαθαρίσθη, ἐστεγνώθη εἰς τὸν

« — Καλά, θὰ σοῦ τὸ δώσω, ἀλλὰ μὲ μία συμφωνία »

ἥλιον καὶ ἦτον ἑτοιμον νὰ καλυφθῇ καὶ ἀπὸ τὰ δύο στόμια μὲ τὸ τομάρι πτωχοῦ σκύλου, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ μεταξύ κατώρθωσε νὰ προμηθευθῇ ὁ Μανωλάκης ἀπὸ τὸν Ἀνέστη τὸν ταμπάκη.

Τὸ δέρμα ἐτεντώθη καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ κουτιοῦ καὶ δύο χορδαὶ ἐπὶ ἑκατέρας τῶν πλευρῶν ἐτεντώθησαν ὡσαύτως, διὰ νὰ δίδουν ἡχηρότερον κρότον εἰς τὸ τύμπανον. Ἦτοιμάσθησαν καὶ ἐφιλοτεχνήθησαν καὶ τὰ τυμπανόξυλα καὶ προσεδέθη καὶ ὁ ἱμάς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἐκρεμάτο τὸ τύμπανον ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ Μανωλάκης.

Ἔμαθαν τὰ παιδιά τὸ μέγα κατόρθωμα τοῦ Μανωλάκη καὶ κα-
θένα ἀπ' αὐτὰ προσεπάθει νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸν ὄμιλον, τὸν
ὁποῖον θὰ κατήρτιζεν αὐτός, ὡς κάτοχος τοῦ τυμπάνου.

Τέλος, ὁ ὄμιλος κατηρτίσθη μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας ἀπὸ τέσ-
σαρας συνομηλίκους του, τοὺς καλλιφωνοτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ὀλιγώτερον ἀπαιτητικούς, διότι, νὰ ἔχωμεν καὶ τὸν νοὺν μας, τὰ
κάλανδα, προσεβλέπετο, ὅτι θὰ ἔφερναν ἀρκετὰ κέρδη, μόνον δὲ εἰς
τὸ ἥμισυ τῶν εἰσπράξεων θὰ εἶχαν δικαίωμα οἱ σύντροφοι· τὸ

«... Ἐγύρισαν ὅλους τοὺς μαχαλάδες»

ἄλλο ἥμισυ θ' ἀπέμενε πρὸς ὄφελος τοῦ θιασάρχου τοῦ καὶ κατό-
χου τοῦ τυμπάνου.

Ἡ πολυπόθητος καὶ μετ' ἀνυπομονησίας ἀναμενομένη παραμονή
τῶν Χριστουγέννων ἔφθασε. Ἀπὸ ἐνωρίς ἡ ὁμάς τῶν καλανδιστῶν
συνεκεντρώθη εἰς τὸ σπίτι τοῦ Μανωλάκη, καὶ ἅμα ἀναψαν τὰ
φῶτα, ἐξεκίνησε. Ἐγύρισαν ὅλους τοὺς μαχαλάδες. Ὁ κρότος τοῦ
τουμπακιῦ ἀντηχοῦσε βαθεῖα, ἀκατάπαυστα, καὶ ἡ δεκάρες ἔπε-
φταν βροχηδὸν εἰς τὴν τσέπη τοῦ Μανωλάκη, ὁ ὁποῖος, ἐνθουσια-
σμένος ἀπὸ τὴν θαυσιλή εἰσπραξίν, ἐκτύπα λυσσῶδῶς τὸ τουμπάκι
τόσον, ὥστε εἰς ἓνα δυνατότερον κτύπον τὸ σκυλοτόμαρον δὲν
ἤμπόρεσε ν' ἀνθέξῃ καὶ ἔσκασε. Εὐτυχῶς τὰ κάλανδα εἶχαν τε-
λειώσῃ πλέον καὶ ἡ ὥρα ἦτο προχωρημένη.

Μέσα εις τὸν νάρθηκα τῆς «Ἐλεημονητρίας», φωτιζόμενον ἀπὸ κανδήλαν κρεμασμένην ἔμπρὸς εἰς μίαν εἰκόνα, συνῆλθον οἱ καλανδισταὶ νὰ μοιράσουν τὴν εἴπραξιν, τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας ἀνῆλθεν εἰς ἕξ δραχμὰς καὶ 35 λεπτά. Ἐκράτησεν ὁ Μανωλάκης κατὰ τὴν γενομένην συμφωνίαν τὰς τρεῖς δραχμὰς καὶ τὸ ὑπόλοιπον τὸ διένειμεν εἰς τοὺς τέσσαρας συντρόφους του.

Ἐπιστρέφων εἰς τὸ σπίτι του ὁ Μανωλάκης, ἑσταμάτησε ἔμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν τῆς γειτόνισσάς του, τῆς Κώσταινας. Ἦτον ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἀνοικτὴ καὶ ὁ Μανωλάκης παρετήρησε μέσα εἰς τὸ σπίτι κάποια ταραχή. Ἐλαβε τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ κ' ἔμαθε

— «... Νά, τοῦ εἶπε, δός τα τῆς μάννας σου...»

πῶς ὁ γερω-Κώστας, ποῦ ἦτον μῆνες κατάκοιτος, ἀπέθανε καὶ ἡ γυναῖκα του ἔκλαιε κ' ἐδερνότανε ποῦ δὲν εἶχε λεπτά νὰ τόνε θάψῃ.

Ἐστάθη ὁ Μανωλάκης συλλογισμένος καὶ οὔτε νὰ προχωρήσῃ μποροῦσε οὔτε τὴ δύναμι εἶχε νὰ φύγῃ.

Τί θὰ ἔκαμνε ἡ κακομοῖρα ἡ Κώσταινα χωρὶς χρήματα; πῶς θὰ θάψῃ αὔριο τὸν ἄνδρα τῆς; Ἐγύρισε κ' ἐκύτταξε μέσα στὸ σπίτι, εἶδε τὸ νεκρὸ ξαπλωμένο καὶ κοντὰ του τὸν Σταμάτη τὸν συμμαθητὴ του νὰ κλαίῃ τὸν πατέρα του.

Ἐπλησίασε κοντὰ του ἄφωνος καὶ χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς ἄδειασε τὴν τσέπη του μὲ τίς μπακίρες εἰς τὴ φούκτα τοῦ Σταμάτη.

— Νά, τοῦ εἶπε, δός τα τῆς μάννας σου! καὶ ἀνεχώρησε.

Εἰς τὰς δύο μετὰ τὰ μεσάνυχτα ὁ ἐφημέριος τῆς «Ἐλεημονη-

τρίας» Παπαντώνης, μεταβαίνων εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ σημάνῃ τὸν ὄρθρον, ἐστάθη εἰς τὸ φωτισμένον σπίτι τῆς Κώσταινας καὶ ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς. Μετ' ὀλίγον ἡ ἀργυρόρηχος καμπανοῦλα τῆς «Ἐλεημονητρίας» ἐκτυποῦσε χαρωπά, προσκαλοῦσα τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν ὄρθρον. Ὁ Μανωλάκης, βοηθῶν τὸν ἱερέα πάντοτε, ἐξυπνήσεν ἀμέσως καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκ τῶν πρώτων.

Συνειθίζεται εἰς τὸ νησί μας, οἱ ἐνορίται νὰ φιλοδωροῦν τὸ παιδί, ποῦ λέγει τὸν Ἀπόστολον κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ὁ Παπαντώνης, καίτοι εἶχεν ὑποσχεθῇ τὸν Ἀπόστολον εἰς ἓνα ἄλλο παιδί, ἐν τούτοις σὰν νὰ μετέβαλε γνώμην τὴν τελευταίαν στιγμὴν, καὶ ἀνέθεσεν εἰς τὸν Μανωλάκη τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀποστόλου.

Καὶ μόλις ὁ Μανωλάκης, λαβὼν πανηγυρικὴν στάσιν, ἤρχισεν: «Ἀδελφοί, ὅτε ἦλθε τὸ πλῆρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ...», ὅλοι οἱ ἐνορίται ἔτρεξαν νὰ ρίψουν εἰς τὸν Ἀπόστολον γενναῖα τὰ φιλοδωρήματά των.

ΑΓΑΘ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Χρ. Κωνσταντίνου
1913

Συζυγικάι ἀβρότητας

Ὁ σύζυγος. — Δὲν ἔμπορῶ νὰ ὑποφέρω πλὴν τῆς φωνῆς τοῦ παιδιοῦ.
Θὰ μοῦλθῃ τρέλα...

Ἡ σύζυγος. — Στάσου νὰ τοῦ τραγουδήσω γιὰ ν' ἀποκοιμηθῇ...

Ὁ σύζυγος. — Νὰ τοῦ τραγουδήσῃς; Ὁχι, γιὰ τὸ Θεό! ἄφησέ το καλλιτέρα νὰ κλαίῃ...